

לקראת התקציב: כך מחליש סמוטריץ' את בכירי האוצר

בתוך ימים ספורים, שלח שר האוצר שני מכתבים תקיפים לשני ראשי אגפים בכירים במשרדו • מיוגב גרדוס, דרש סמוטריץ' לעבוד במתכונת חריגה על התקציב הבא תוך קיצור משמעותי של תהליכים • זאת, לאחר שתקף בשבוע שעבר את החשב הכללי וכתב "מישהו כאן התבלבל"

[אורן דורי](#) 09.06.2024 **גלובס**

שר האוצר, בצלאל סמוטריץ', שלח בסוף השבוע מכתב תקיף לראש אגף התקציבים יוגב גרדוס, ובו דרישה לשינויים מהותיים בסדר הכנת תקציב המדינה לשנת 2025. "אבקש לקבוע לוחות זמנים מהירים בהרבה מאלה שהוצעו על ידיכם", כתב סמוטריץ'. הוא הנחה להציג בפניו את כל ההצעות והאומדנים לתקציב בשבוע הבא, מיד אחרי חג השבועות.

באגף התקציבים בוחנים כעת מה יהיו השלכות ההנחיה של סמוטריץ': עד כמה היא אפשרית והאם קיצור ההליכים יפגע בעבודת המטה לגיבוש התקציב.

בתוך ימים בודדים הספיק סמוטריץ' להתכתש עם שני ראשי האגפים המרכזיים במשרדו. בשבוע שעבר שיגר סמוטריץ' מכתב בוטה גם לחשב הכללי, יהלי רוטנברג, ובו תקף את ההחלטה למשוך את החשב מטעם האוצר מרשתות החינוך החרדיות. "מישהו כאן התבלבל", כתב השר לחשכ"ל במכתב, תחת הכותרת "בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה".

לו"ז מתוכנן להעברת תקציב 2025

עד אמצע יוני

הגשת תוכנית תקציבית
מפורטת לשר האוצר
עד אחרי חג שבועות

אוגוסט

הבאה לאישור הממשלה

ספטמבר-אוקטובר

הנחת הצעת התקציב
על שולחן הכנסת

עד דצמבר

אישור סופי בקריאה
שנייה ושלישית בכנסת

עצם הדיאלוג בין הצדדים דרך מכתבים שמופצים לתקשורת מעיד על היחסים הרעועים בין סמוטריץ' לאנשי אגף התקציבים. עם זאת, מתוך גיבוב מאבקי האגו בין השר לדרג המקצועי ניתן לנפות כמה סוגיות עקרוניות שראויות לדיון.

לדחוס תהליך מורכב לפרק זמן קצר

באופן חריג, תקציב 2025 אמור להיות כבר הרביעי שיעביר סמוטריץ', שמכהן באוצר רק שנה וחצי. אחד ה"לקחים" שהפיק סמוטריץ' מהסיבובים הקודמים הוא שבאגף התקציבים נוטים לשמור את הקלפים קרוב מדי לחזה, וחושפים את התוכניות הסופיות בפני משרדי הממשלה ימים ספורים לפני ליל אישור התקציב, ללא שהות מספקת להיערכות ולתגובה.

במקום זאת, מבקש השר לגבש במהירות "בנק" צעדים אפשריים לצמצום ההוצאה, כדי לאפשר למשרדים להיערך מוקדם ככל האפשר לקראת התקציב, וכן לתת להם זכות בחירה מאילו סעיפים לקצץ. זאת, נוסף על גיבוש חבילת צעדי המס שיבקש האוצר לגזור על הציבור בניסיון לאזן את התקציב, למשל בתחום מיסוי הרכב.

לכאורה, בקשתו של השר לדחוס תהליך מורכב שכזה לפרק זמן כה קצר עלולה להישמע בלתי מציאותית. אך לתפיסת סמוטריץ', הדבר בהחלט אפשרי, שכן מרבית הנתונים הדרושים מצויים ממילא בידי אגף התקציבים, והעדפתו של האגף להחזיק בנתונים עד הרגע האחרון נובעת בעיקר מרצון לשמר את מוקדי הכוח בידיו.

לא לחכות עם העודפים עד סוף השנה

עוד נושא בולט העולה במכתב נוגע לסוגיית העברת עודפי תקציב משנה לשנה. גם כאן קיימת ביקורת רבת-שנים מצד המשרדים, החוצה גם אגפים אחרים במשרד האוצר, על נטייתו של אגף התקציבים לעכב את שחרור העודפים המחויבים משנה קודמת עד לקראת סוף השנה הנוכחית. סמוטריץ' רואה בכך כלי שליטה בלתי מוצדק של האגף.

מנגד, באגף התקציבים מסבירים זאת בצורך לפקח על קצב הביצוע ולשמר רזרבות למקרה של משבר, כפי שהוכח למשל במלחמה שפרצה באוקטובר 2023, אז הרזרבות שנשמרו באמצעות עיכוב העברת העודפים סייעו מאוד במימון ההוצאות המיידיות. עם זאת, השר סבור כי יש לשנות מדיניות זו ולהעביר את העודפים לרשות המשרדים עד חודש מרץ 2025.

כלי מרכזי ליציבות הקואליציה

כרגע, סמוטריץ' לא מדבר על הקדמת אישור התקציב כולו - המיועד להגיע לאישור הממשלה באוגוסט - אלא על קיצור ההליכים הפנימיים באוצר. ואולם, דחיות והקדמות המכוונות לצרכים פוליטיים כבר היו מנת חלקו של התקציב לא פעם בשנים האחרונות. למשל, כאשר שר האוצר בשנים 2020-2021, ישראל כ"ץ, נמנע מלהעביר תקציב בתקופת כהונתו.

לפי חוק, אם לא תצליח הממשלה לאשר את התקציב בכנסת - היא תתפזר ויתקיימו בחירות. התקציב הוא כלי מרכזי ליציבות הקואליציה, ולא מן הנמנע שבדרגים הפוליטיים ירצו להעביר אותו מוקדם ככל הניתן כדי להסיר את המכשול האפשרי מפני הישרדות הממשלה.